

Advies

Benamingen voor visserijproducten

Brussel, 21 september 2018

Adviesdossier: Advies Benamingen voor visserijproducten. Herziening van het KB van 22 mei 1996.

Advies op eigen initiatief.

Adviesontvanger: Kris Peeters, *vice-eerste minister van de Belgische Regering. Minister van Werk, Economie en Consumenten, belast met Buitenlandse Handel.*

Ontvangst adviesvraag: n.v.t.

Adviestermijn: n.v.t.

Decretale opdracht: SERV-decreet 7 mei 2004 art. 20 (SAR-functie)

Goedkeuring raad: 21 september 2018

Adviesnummer: 2018-16

Dossierhouder: Wouter Vanacker – wvanacker@serv.be – 0493/55.87.66

Contactpersoon: Koen Carels – kcarels@serv.be – 0499/59.37.16

Inhoud

Inhoud	3
Inleiding	4
Krachtlijnen	5
Situering	6
Advies	9
Bibliografie	11

Inleiding

De SALV werd in de zomer van 2018 benaderd door het Departement Landbouw en Visserij om haar advies te verlenen inzake de vervanging van het KB van 22 mei 1996 “houdende reglementering van de benaming van visserijproducten en verwerkte visserijproducten”¹. De vervanging omvat een fundamentele wijziging van de bestaande lijst met visbenamingen die in België bij wet dienen te worden gehanteerd voor de aanduiding van vis in visserijproducten. Ter voorbereiding van het advies kreeg de SALV een lijst met visbenamingen (datering 10 augustus 2017), en de Beleidsinformerende nota van het VLIZ die de keuzes in de lijst onderbouwt.

Gelet op de belangrijke commerciële impact van het KB, beslist de SALV met onderhavig advies op eigen initiatief over het dossier te adviseren.

¹ Koninklijk Besluit houdende reglementering van de benamingen van visserijproducten en verwerkte visserijproducten, 22 mei 1996.

Krachtlijnen

- [1] De SALV vindt dat de transparantie voor de consument moet primeren bij de wettelijke bepaling van benamingen van visserijproducten.
- [2] Courante visbenamingen moeten daarom de voorkeur genieten.
- [3] Stimuleer initiatieven met het oog op autocontrole, kennisdeling en opleiding in de sector.
- [4] Zorg ervoor dat de handhaving de toegenomen complexiteit de baas kan.
- [5] Voorzie een overgangsperiode, in overleg met de sector.
- [6] Communiceer duidelijk, tijdig en correct met alle ketenactoren.

Situering

Europese regelgeving: Verordening 1379/2013

Artikel 37 in de Europese Verordening(EU) Nr. 1379/2013 van het Europese Parlement en de Raad (11 december 2013)² voorziet dat de lidstaten een lijst van de op hun grondgebied toegestane handelsbenamingen - met de wetenschappelijke benaming – opstelt en bekend maakt. De lijst omvat het volgende:

- de benaming en codering overeenkomstig het informatiesysteem Fishbase of volgens de ASFIS-database van de Voedsel- en Landbouworganisatie (FAO), indien van toepassing;
- de handelsbenaming:
 - de benaming van de soort in de officiële taal of de officiële talen van de betrokken lidstaat;
 - indien van toepassing, elke andere erkende of toegestane lokale of regionale benaming of benamingen.

In de algemene inleiding tot de regelgeving geeft de Verordening de volgende relevante overwegingen aan:

(21) “Teneinde de consumenten in staat te stellen om weloverwogen keuzes te maken, is het noodzakelijk dat zij duidelijke en volledige informatie krijgen, onder meer met betrekking tot de oorsprong en de productiemethode van de producten.”

(23) “Met het oog op consumentenbescherming moeten de bevoegde nationale autoriteiten die met het toezicht op en de handhaving van de naleving van de in deze verordening vastgelegde verplichtingen belast zijn, optimaal gebruik maken van de beschikbare technologie, met inbegrip van DNA-tests, teneinde verkeerde etikettering van vangsten door marktdeelnemers te ontmoedigen.”

Voorbereidingen op Vlaams en federaal niveau 2015-2018

Het Departement Landbouw en Visserij van de Vlaamse overheid kreeg de opdracht van de FOD Economie om het initiatief te nemen voor het opstellen van een nieuwe lijst met handelsbenamingen. Met behulp van een tijdelijk medewerker werd de lijst uit het bestaande KB van 22 mei 1996 aangevuld. Op 22 oktober 2015 werd het VLIZ gevraagd door het Departement Landbouw en Visserij om de draft-lijst die op dat moment voorlag, kritisch te bekijken. Omdat het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) nog niet eerder door het Departement Landbouw en Visserij werd geconsulteerd, schakelde het VLIZ de expertise in van de wetenschappers van het ILVO. Het uitgangspunt van de experts van het VLIZ en het

² Verordening (EU) nr. 1379/2013 van het Europees Parlement en de Raad houdende een gemeenschappelijke marktordening voor visserijproducten en aquacultuurproducten, 11 december 2013.

Link: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013R1379&from=NL>

ILVO bij het opstellen van de lijst was het creëren van unieke handelsbenamingen waarover en waardoor er geen verwarring zou kunnen ontstaan³.

Dat uitgangspunt heeft tot onder meer de volgende aanpassingen van de lijst geleid:

- Een sterke uitbreiding van de lijst. Op basis van een wetenschappelijke methodiek werd gekozen voor een overschakeling van de bestaande indeling op basis van genus spp. of familie spp. naar een indeling op het niveau van de soort. De uitbreiding is onder meer van toepassing voor de kraakbeenvissen (haaien, roggen).
- De introductie van nieuwe benamingen, die soms sterk kunnen verschillen van gangbare verkoopbenamingen.
- De introductie van benamingen die de verschillende oorsprong van gelijkaardige vissoorten verduidelijken, bv. “Atlantische kabeljauw” i.p.v. “kabeljauw”, zodat het onderscheid met bv. “Pacifische kabeljauw” duidelijker gemaakt kan worden.
- De introductie van “aanbevolen” en toegelaten alternatieve benamingen, bv. “Europese schol” als aanbevolen handelsbenaming, “pladijs” als toegelaten alternatieve benaming.

De lijst werd overgemaakt aan de federale dienst Economie. Begin 2018 heeft de Bijzondere Raadgevende Commissie voor het Verbruik – sinds dat jaar een onderdeel van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven⁴ – op vraag van minister Kris Peeters een advies over de vernieuwde lijst opgesteld⁵. De volgende standpunten worden in het advies benadrukt:

- “De brc Verbruik is ervan overtuigd dat de keuze voor één handelsbenaming per landstaal alleen maar zal bijdragen tot meer transparantie voor de eindconsument.” (p. 3). “De brc Verbruik dringt sterk aan op eenvormigheid/consensus binnen eenzelfde taalrol.” (p.4)
- “De brc Verbruik stelt vast dat een aantal species die in de loop der jaren naambekendheid gekregen hebben bij de consumenten, nu een volledig nieuwe naam krijgen. Dit is commercieel gezien erg nadelig. Producten worden maar gekocht door de consument als ze het product ook kennen.” (p. 4)
- “De brc Verbruik stelt vast dat sommige nieuwe benamingen meer vragen oproepen dan antwoorden bieden. De bedoeling is en blijft dat de benaming meer transparantie biedt aan de consument. Het is dan ook vreemd om vast te stellen dat bepaalde species een toevoeging krijgen die moeilijk te verklaren valt.” (p. 5)
- “Tenslotte wenst de brc Verbruik er nog op te wijzen dat men in de mate van het mogelijke consistent één methode moet toepassen voor het beschrijven van handelsbenamingen. Men kan hierbij niet casuïstisch te werk gaan. Ofwel verwijst men

³ Bron: VLIZ, 2016, “Beleidsinformerende nota: wetenschappelijke en handelsbenamingen voor visserij- en aquacultuurproducten op de Belgische markt. *VLIZ Beleidsinformerende nota's BIN 2016_001*. Oostende.

⁴ Voor de integratie onder het CRB droeg de commissie de naam ‘Raad voor het Verbruik’. Koninklijk Besluit van houdende oprichting van de bijzondere raadgevende commissie Verbruik binnen de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en tot opheffing van de Commissie voor Milieu-etikettering en milieureclame, 13 december 2017 (B.S. 28 december 2017).

⁵ CRB, 9 februari 2018, Advies Handelsbenamingen in visserij- en aquacultuurproducten, 2018-0411, <http://www.ccecrb.fgov.be/txt/nl/doc18-411.pdf>.

in de handelsbenaming consistent naar een regio of plaats, ofwel verwijst men er in geen enkele handelsbenaming naar.” (p. 6)

Sinds de totstandkoming van het advies werd de goedkeuring van de lijst en de afhandeling van het dossier uitgesteld. De federale overheid wenst het dossier evenwel zo spoedig mogelijk af te ronden.

Tussentijdse ontwikkelingen op Europees beleidsniveau

Op 12 mei 2016 richtte het Europees Parlement zich met een resolutie naar de Europese Commissie. Aanleiding was onder meer de benamingsfraude die voordien was vastgesteld, onder meer in de restaurants van de Europese instellingen. De benamingsfraude, waarbij vissoorten van lagere kwaliteit die van hogere kwaliteit in visserijproducten vervingen, leidde tot de vraag van het Europees Parlement naar meer en betere controles. In de resolutie werden de Commissie en de lidstaten verzocht de nodige maatregelen te nemen om de traceerbaarheid van visserijproducten te verbeteren (o.a. via DNA-analyse). Die verbeterde traceerbaarheid moet voor vertrouwen zorgen bij de consument, en kan op termijn ook de commerciële import van visserij- en aquacultuurproducten verminderen, aldus het Europees Parlement. Om het consumentenvertrouwen te bevorderen, dienen etiketten en labels begrijpelijke, controleerbare en accurate informatie te bevatten. Op die manier kan de consument een geïnformeerde en beredeneerde keuze maken. Het Europees Parlement stelt ten slotte vast dat variaties in visbenamingen tussen lidstaten in zekere mate tot verwarring kunnen leiden. Dat de Commissie een publieke databank met visbenamingen in alle officiële talen ontwikkelt, is volgens de instelling een stap in de goede richting om verwarring te vermijden⁶.

⁶ EU, 28 februari 2018, Official Journal of the European Union, Vol. 61, C76, European Parliament resolution of 12 May 2016 on traceability of fishery and aquaculture products in restaurants and retail (2016/2532(RSP)), p. 40f.

Advies

[1] De SALV vindt dat de transparantie voor de consument moet primeren bij de wettelijke bepaling van benamingen van visserijproducten.

De SALV erkent dat de uitbreiding van de lijst met visbenamingen (Bijlage bij KB 22 mei 1996) de transparantie doorheen de productieketen en de traceerbaarheid van de visserijproducten kan verbeteren. Een uitgebreide lijst kan ook bijdragen aan de bescherming van bedreigde soorten. De adviesraad vindt evenwel dat men bij de naamgeving al te zeer van een wetenschappelijke invulling van het begrip ‘transparantie’ is uitgegaan. Daarbij heeft men keuzes gemaakt zonder afdoende rekening te houden met de economische functionaliteit van de lijst, en de mogelijke commerciële implicaties van vooropgestelde naamsveranderingen. In navolging van de aanbevelingen van het Europees Parlement (2016/2532(RSP)), vindt de SALV dat de overheid de transparantie bij de consument zo veel mogelijk moet bevorderen.

[2] Courante visbenamingen moeten daarom de voorkeur genieten.

Wanneer de consument niet met de opgegeven benaming vertrouwd is, zal hij/zij minder geneigd zijn de visserijproducten te kopen. Het is bovendien mogelijk dat vissoorten met een benaming met oorsprongsverwijzing (bv. “Europees”) gevangen of gekweekt werden in gebieden die niet onder de in de benaming opgegeven oorsprongsverwijzing (lijken te) sorteren. De benaming van het visserijproduct zal in dat geval schijnbaar in tegenspraak zijn met de vermelde oorsprong van het visserijproduct. Dit kan de verwarring van de consument over het product alsook diens wantrouwen tegenover visserijproducten enkel maar aanwakkeren. De SALV vraagt met aandrang om courante visbenamingen de officiële voorkeur te laten genieten boven benamingen die minder gewoonlijk zijn of zelfs ‘kunstmatig’ aandoen. Het voorbeeld van pladijs (versus “Europese schol”), is illustratief. Aan een significante verandering in de naamgeving van commercieel belangrijke soorten zou een commerciële impactanalyse moeten voorafgaan.

[3] Stimuleer initiatieven met het oog op autocontrole, kennisdeling en opleiding in de sector.

De visserijsector erkent het belang van de correcte aanduiding van de visserijproducten voor de consument. Zo blijkt uit de activiteitenverslagen van het FAVV van de laatste 4 jaar dat er met betrekking tot traceerbaarheid en etikettering in visserijafslagen geen ongunstige inspectieverslagen werden opgesteld⁷. De uitbreiding van de lijst vormt een uitdaging voor de sector, gelet op de opname van sterk op elkaar gelijkende soorten. Dat geldt niet in het minst voor kraakbeenvissen (haaien, roggen). De SALV wijst op de waarde van reeds bestaande initiatieven om de identificatie van specifieke soorten te verbeteren (bv. Harokit⁸). Door ondersteuning te bieden aan dergelijke opleidingsinitiatieven of autocontrolesystemen kan de overheid de implementatie van de lijst bevorderen.

[4] Zorg ervoor dat de handhaving de toegenomen complexiteit de baas kan.

⁷ Bron: FAVV, <http://www.favv-afsca.be>.

⁸ ILVO, Harokit, <https://www.ilvo.vlaanderen.be/language/nl-BE/NL/Diensten-en-producten/Harokit#.W5kNLeQh2mQ>.

Benamingsfraude schaadt het imago van de sector. De uitbreiding van de lijst met visbenamingen kan bijdragen aan de strijd tegen benamingsfraude, onder meer omdat zij meer soorten omvat en ook het onderscheid maakt tot op het niveau van de soort. Tegelijk vindt de adviesraad dat een uitbreiding van de lijst daartoe niet volstaat. De overheid zal de goede handhaving van de toepassing van de nieuwe lijst slechts ten volle kunnen garanderen indien zij daartoe in voldoende mate over de noodzakelijke kennis, mensen en middelen beschikt (o.a. DNA-analyse).

[5] Voorzie een overgangperiode, in overleg met de sector.

Net als voor de consument, zal de omschakeling van oude visbenamingen naar de nieuwe naamgeving ook voor verschillende actoren doorheen de keten aanpassingen met zich meebrengen. Etiketten, verpakkingen en etalages moeten geverifieerd en indien nodig gewijzigd worden. De adviesraad vraagt om een overgangperiode te voorzien. Een overgangperiode is bovendien ook aangewezen omwille van de veelvuldige verwerking van visserijproducten tot diepvriesproducten met lange houdbaarheid. Stel de overgangsmaatregelen en de timing van de overgangperiode op in overleg met de sector.

[6] Communiceer duidelijk, tijdig en correct met alle ketenactoren.

De SALV vraagt om de wetswijziging tijdig en op gepaste wijze te communiceren aan alle ketenactoren. Deel daarbij de scope en de impact van de aanpassingen en de timing van de gevraagde overgangperiode duidelijk mee. In deze context merkt de SALV op dat België niet goed gehoor geeft aan de verplichting om de nomenclatuur duidelijk en eenvoudig raadpleegbaar digitaal te publiceren⁹.

⁹ Onder meer via de daartoe gecreëerde website: EC, Fisheries – Commercial and scientific names of the species, https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/market/consumer-information/names_en.

Bibliografie

EC, Fisheries – Commercial and scientific names of the species,

https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/market/consumer-information/names_en.

EU, 28 februari 2018, Official Journal of the European Union, Vol. 61, C76, Traceability of fishery and aquaculture products in restaurants and retail European Parliament resolution of 12 May 2016 on traceability of fishery and aquaculture products in restaurants and retail (2016/2532(RSP)), 40f.

FAVV, <http://www.favv-afsca.be>.

CRB, 9 februari 2018, Advies Handelsbenamingen in visserij- en aquacultuurproducten, 2018-0411, <http://www.ccecrb.fgov.be/txt/nl/doc18-411.pdf>.

ILVO, Harokit, <https://www.ilvo.vlaanderen.be/language/nl-BE/NL/Diensten-en-producten/Harokit#.W5kNLeQh2mQ>.

Koninklijk Besluit houdende reglementering van de benamingen van visserijproducten en verwerkte visserijproducten, 22 mei 1996, (B.S. 7 augustus 1996).

Koninklijk Besluit houdende oprichting van de bijzondere raadgevende commissie Verbruik binnen de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en tot opheffing van de Commissie voor Milieu-etikettering en milieureclame, 13 december 2017, (B.S. 28 december 2017).

Verordening (EU) nr. 1379/2013 van het Europees Parlement en de Raad houdende een gemeenschappelijke marktordening voor visserijproducten en aquacultuurproducten, 11 december 2013, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013R1379&from=NL>

VLIZ, 2016, "Beleidsinformerende nota: wetenschappelijke en handelsbenamingen voor visserij- en aquacultuurproducten op de Belgische markt. VLIZ Beleidsinformerende nota's BIN 2016_001. Oostende.

De digitale bronnen werden het laatst geraadpleegd op 21 september 2018.